

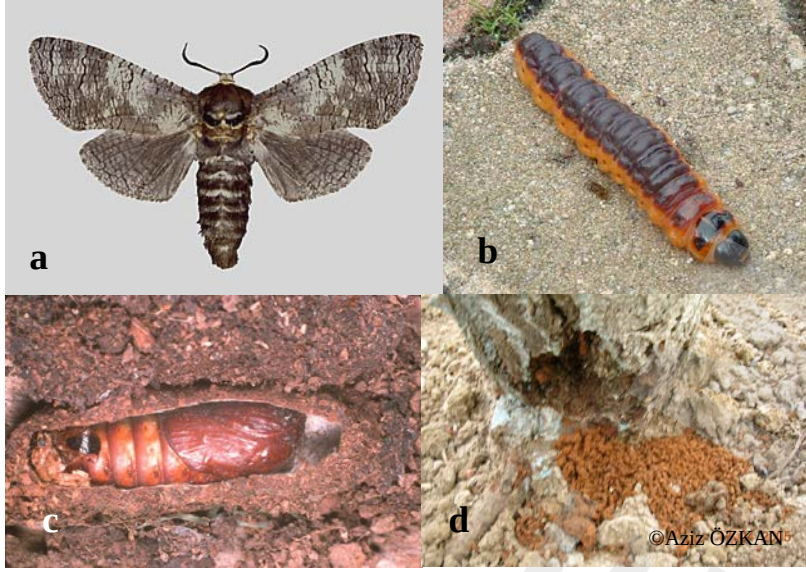
AĞAÇ KIZILKURDU
***Cossus cossus* L.**
(Lepidoptera: Cossidae)

1. TANIMI VE YAŞAYIŞI

Erginlerin kanat açıklığı 70-80 mm'dir. Genel olarak gri renkte olan ön kanatların dip kısmı bej renkte olup, üzerinde karışık renkte çapraz çizgi ve lekeler vardır (**Şekil 54a**). Sirke gibi kokan larvaların sırt kısmı kırmızı, karın kısmı ise sarı renktedir. Olgun larva 90-100 mm uzunluğundadır (**Şekil 54b**). Pupa, 50-60 mm boyunda, kızılımsı kahverenginde ve mumya pupa tipindedir (**Şekil 54c**).

Kışı ağaçların kök boğazı, gövde ve kalın dallarında açtıkları galeriler içinde larva olarak geçirir. Larva ilkbaharda, etrafını ağaç talaşları ile kaplayarak ördüğü bir kokon içinde pupa olur. Haziran ayı sonuna doğru çıkan erginler, beslenmeden çiftleşirler. Çiftleştikten 2-3 gün sonra, yumurtalarını çoğunlukla gövdenin toprakla birleştiği yerde, ağaçların yarık ve çatlaklarına, 10-15'lik gruplar halinde bırakırlar. Bir dişi ortalama 700 yumurta bırakır. Yumurtadan çıkan larvalar ayrı

yönlere dağılarak kabuk kısmına girer ve galeri açmaya başlar. Bir dölünü 2-3 yılda tamamlar.

Şekil 54. Ağaç kızılkurdu'nun ergini (a), larvası (b), pupası (c) ve larvalarının ağaç gövdesinde çıkardığı talaşlar (d).

2. ZARAR ŞEKLİ, EKONOMİK ÖNEMİ VE YAYILIŞI

Zararlı, özellikle bakımsız bahçelerde sorun olmaktadır. Larvalar, ağaçların toprağa yakın gövde ve dallarında galeriler açarak zararlı olurlar. Ayrıca, toprağın 10-15 cm derinliğinde ağaç gövdelerinin dip kısmını çepeçevre oyarak ve iletim borularını tahrip ederek de önemli derecede zarar yapmaktadır. Mücadelesi yapılmadığı takdirde ağaçların bir kaç yıl içinde kurumasına neden olurlar. Özellikle, gövdede toprağa yakın kısımda, yuvarlak ve kenarı siyah galeri deliklerinden larvaların çıkardıkları kırmızı talaşlarla dikkati çekerler (Şekil 54d).

Konukçularının bulunduğu her yerde yaygın olmakla birlikte, ülkemizde ekonomik öneme sahip bir tür değildir.

3. KONUKÇULARI

Çoğunlukla kabuk ve kambiyum kısmında şeker oranı fazla olan konukçuları tercih etmektedir. Başlıca konukçuları; kiraz, elma, armut ve söğüttür.

4. DOĞAL DÜŞMANLARI VE ETKİNLİKLERİ

Karıncalar ve kuşlar, özellikle ağaçkakanlar, yumurta ve genç larvaların genel predatörleridir. Bunlardan başka Ülkemizdeki doğal düşmanları bilinmemektedir.

5. MÜCADELESİ

5.1. Kültürel Önlemler

Zararlı ile bulaşık dallar budanarak bahçeden uzaklaştırılmalıdır. Ayrıca, ağaçlara iyi bakım yapılarak zararlıya karşı kuvvetli bulundurulmalıdır.

5.2. Mekanik Mücadele

Zararlı ile bulaşık ağaçların kökboğazı 15-20 cm derinliğinde açılarak gövde içinde bulunan larvalar öldürülmelidir. Ayrıca, gövde ve dallardaki larva giriş deliklerine bir tel sokularak da larvalar öldürülebilir.

5.3. Biyolojik Mücadele

Doğal düşmanların korunması ve etkinliklerinin artırılması için diğer zararlılarla mücadelede kimyasal mücadeleye alternatif metotlara öncelik verilmeli, eğer kimyasal mücadele gerekiyorsa, doğal düşmanlara yan etkisi en az olan bitki koruma ürünleri tercih edilmelidir.

5.4. Kimyasal Mücadele

5.4.1. İlaçlama zamanı

Zararlı ile bulaşık bahçelere eşeysel çekici tuzaklar asılarak, ergin çıkışları izlenir. Ergin çıkışlarının sona erdiği veya ağaçların gövde kabuklarının hemen altında henüz koloni halinde bulunan genç larvaların görüldüğü ağustos ortası ile eylül başı, ilaçlamalara başlanır. Kullanılacak ilacın etki süresine göre ikinci ilaçlama yapılır.

5.4.2. Kullanılacak bitki koruma ürünleri ve dozları

Bakanlık tarafından yayınlanan “Bitki Koruma Ürünleri” kitabında tavsiye edilen bitki koruma ürünleri ve dozları kullanılır.

5.4.3. Kullanılacak alet ve makineler

İlaçlamada, hidrolik bahçe pülverizatörü veya motorlu bahçe pülverizatörü kullanılır.

5.4.4. İlaçlama tekniği

Uygulama sırasında ağaçların kökboğazı ve gövdeleri yerden 60-100 cm yüksekliğe kadar ilaçlı su ile yavaş yavaş iyice yıkanacak şekilde ilaçlanmalıdır. Mümkünse 5-10 dakika sonra ilaçlanmış ağaçlar tekrar aynı şekilde ilaçlanarak ilaçların kabuktaki çatlak ve deliklerden içeriye doğru iyice girmesi sağlanmalıdır.

Zararlı ile bulaşık bahçelerde bu tür ilaçlamaların, bir döl süresini içeren 2-3 yıl üst üste düzenli olarak yapılması gereklidir.

6. UYGULAMANIN DEĞERLENDİRİLMESİ

Son ilaçlamadan 20-25 gün sonra ağaçların toprak altındaki 15-20 cm derinliğindeki kısmı ile gövdesi kontrol edilerek, yeni larva girişlerinin olup olmadığı aranır. Yeni giriş delikleri varsa buradaki larvaların canlı olup olmadığı kontrol edilir. Yeni girişlerin olmaması, genç ve canlı larvaların bulunmaması uygulamanın başarısını gösterir.